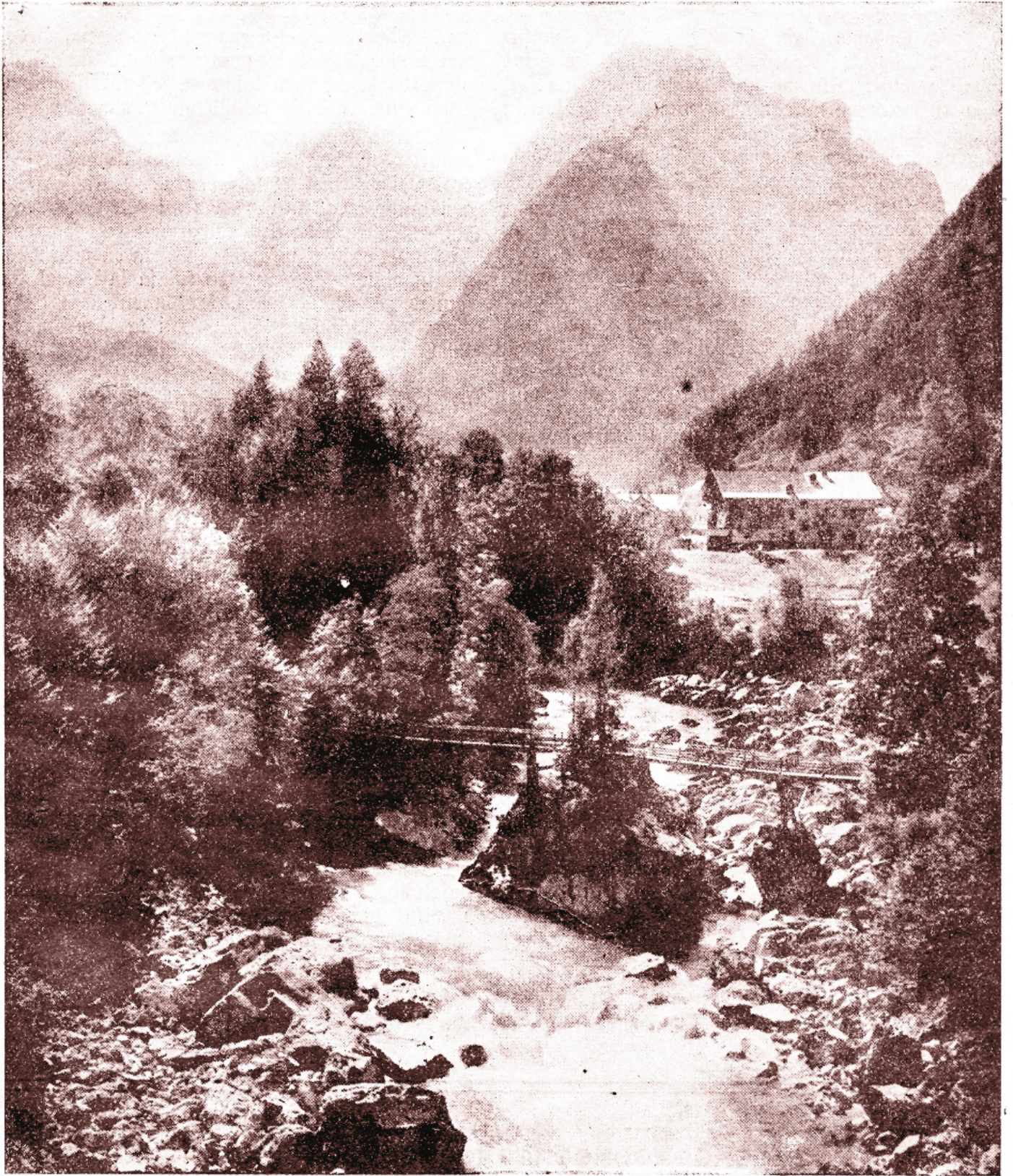

Töe Sönumíá

Mõnda eluoskusest.

Me loodame enam ehk vähem kõik tulevikus mingit „õnne“. Nooruses jaadab meid see ootus igal sammul: „Kui ma nii kaugele jõuan, siis...“ Ja nii see ootus kannab meid elus ühest olukorrast teise. Olleme „nii kaugele“ jõudnud, siis asetab lootus meie õnne jeda võrd jälle edasi. Meid ja õnne lahutab ikka kaugus. See kestab nii vahetpidamata kuni surmani.

Sellepärast oleks hea waimus ette kujutada, nagu oleksid surmawoodil ja mõtleks oma mineviku üle järele ja tahaks filmapilke kindlaks määrata, millal võijsid end õnnelikuks nimetada. Me ei leiaks jeda aega; jeda õnne polegi olnud, mis oleks waewa tajunud. Tõepoolest meil on olnud õnnelike filmapilke, mis meile on walmistanud tõijsit ja meelepärast rõõmu, kuid neist pole küllalt, mis neid igatsusi ja lootusi oleksid wäärinud. — Võib-olla seisab see õnnelik osa meie elust alles ees, mida me ei suuda ette näha. Aga kus oli meie kadunud omaksetel õnn, kelle saatust teame hällist kuni hauani? Ei kusagil midagi, mis nende ootusi oleks wäärinud ja rahu toonud neile — niisama wähe ka meilegi võib tuua.

Nii ei ole siis täideläinud lootused, need „huurjündmused“, leitud „õnnewarandused“, saawutatud „eesmärgid“, mis meie elu wääriliseks teewad, mida me juba ka nimetajime! Kui me õige tähelepanelikult tagasi waatleme, siis peame palju enam tunnistama, et meie soovidel tõelise eluõnne wäewalt midagi tegemist on olnud ja et meie kui ka kadunud omaksete eluõnn on seisnud alati waewarikkas toimingus — igapäewases tegewuses, meie ametis, milles selgub järgnewate sõnade tähendus: „Kui millegist kasu on, siis on see wae-wa ja töö läbi; õnn kaob kiiresti, nagu fantasie meid lennus jellest eemale.“

Selles tundmises olleme hästi teinud, kui me mõeldud surmawoodist rõõmsana üles tõuseme, elule rahus ja kainelt filmi waatame. Ma ei oota enam kiirustades imeandi tulewikult ega ärateeni-mata warandust põllult. Mitte siis, kui jeda ehk teist on kätte jaadud, ei näi mu elu õnnelikum ole-

wat. Ma tahan palju enam täna-päewa, käesole-wat tundi, kõige heledamaks olewiku-filmapilguks nimetada ja nii rahu kasutada, sest siis sünnitawad minu elupäewad ja tunnid mulle õnneliku elu.

See on minu suurem eluoskus, kui sina, noor priint, olewiku tõijselt kõige õnnelikumaks ajaks pead, jelle asemel, et ja soovijsid: „Kui ma juba abiellunud olen, siis...“ On mõijslik ja häa, aega palweks pühendada siis, kui ja oled last saamas ja jeda mitte edasi ei liikataks: „Kui ta on juba maailma sünninud, siis...“ Ja kui ja last omal kätel kannad, siis mõtle: „Küüd on õnnelik aeg!“, jelle asemel, et loodaksid: „Siis, kui ta juba naerab, kui ta juba käib! Siis, kui ta juba koolis käib, kui ta kooli lõpetanud, ehk siis, kui ta abiellub!“ ja nii ikka edasi ja edasi liikates — kuni surmani. Ja nii lähed oodatud ja loodetud olewik tähelepanematult mööda, sest „oluline eluõnn tuleb alles siis, kui —“ Ei mitte, waid see on just käes! Need südamlikult õnnelised tunnid on osa minu eluõnnest, need on minu täideläinud tulewikuumistused!

Ura mõtle: Peaks õige lõppu tegema oma wä-jitawale rühkimisele ja endale midagi wähelduseks lubama, kas matkata ehk reisida, sest siis on alles elu! — Nagu ootaks sind õnn ees wabaagadel ja reisirudel — ei, õnn on sul käes!

Need kiired tegewustunnid oma loomisrõõmu-ga on üks osa minu eluõnnest; osa, mida ja surmawoodil tagasi mõeldes wõid wõib-olla paremaks eluõnneks nimetada, kui wähelduse aegajid.

Küll peawad lootused ja soovid meie elus wagu ajama ja kui järewad tähed meie eluteele walguist andma, aga piüüd raha ja waranduse, lugalupidamise ja au, paremate päewade, suuremate ja wähemate kawatjüste järele inimelus ei wõi ialgi üheks tormijooksuks muutuda, mis inimest olewikus pimedaks ja kurdiks teeb, nii et filmad on waid ainult kauge tulewiku jaoks.

Minult „täna“ võib sulle tõeliku õnne tuua, jeepäraast kasuta jeda.

Anni Weber.

Tõese Sõnumid

14. aastakäik.

Nr. 3/4.

Kuradi ja kurjuse algus.

Kaljudes meeltes on patu algus, põhjus ja selle olemasolu väga suure segaduse allikas. Nemed näevad kurjuse tööd selle hirmjate häda ja hävituse tagajärgedega, ja nemad küsivad, kuidas see kõik võiks edasi kesta ühe olemuse valitjuse all, selle tarkus, võim ja armastus ei lõpe. Siin on saladus, mida nemad ei suuda seletada. Ja enda teadmatuses ja kahtluses on nad pimedad nii selgesti Jumala sõnas ilmutatud ja lunastuseks süüliselt kahtjate tõdede vastu. Mõned, kes tahavad välja uurida patu olemasolu, katsumad tungida sellesse, mida Jumal ialgi pole ilmutanud; nemad ei leia jeepäraft mingit lahendust enda raskuste jaoks, ja need, kes kalduvad kahtlema ja armustama, võtavad selle wabanduseks, kui nad püha kirja sõna ära heidavad. Teisel ei õnnestu siiski jõuda kurjuse suure küsimuse rahuldavale arusaamisele, sest et traditsioonid (juu-fõnalised õpetused) ja wale seletused piibli tõe ja Jumala ijeloomu üle on tumestanud tema walitjuse loomust ja tema patuga tegutsemise põhjõpetust.

Wõimata on patu algust sel wiisil seletada, et jee läbi põhjust selle olemasolu jaoks leitaks. Siiski patu algust ja selle lõplikku jaatust wõidakse nii palju mõista, et Jumala õiglus ja heldus tema tegutsemises kurjusega täiesti awalduwad. Püha firi õpetab selgesti, et Jumal ei olnud milleski wastutaw patu jissetungimise eest; et ei jumaliku armu omawoliline tagandamine, ega puudulikkus jumalikus walitjuses põhjust mäsju tõstmiseks ei annud. Pätt on jissetungija, mille olemasolu jaoks mingi põhjust ei wõida anda. Ta on saladuslik, seletamatu; teda wabandada tähendab, teda kaitsta. Kui wõidakse leida wabandust selle jaoks mõi mingit põhjust selle olemasolu jaoks, siis ei oleks ta enam pätt. Meie ainus patu seletus on see, mis Jumala sõnas antud, ta on „see, mis käu vastu on“, s. o. käjust üleastumine; ta on ühe põhjõpetuse arenemine, mis on wihawae-mis suure armastuse käjuseadusega, millele põhjeneb jumalik walitus.

Enne pahe jissetungimist walitjes rahu ja rõõm terwes uniwõrsumis (ilmaruumis). Kõik oli täielikus kooskõlas Looja tahtmisega. Armastus Jumala vastu oli üle kõige, armastus üks teise wastu parteita. Kristus, Sõna, Jumala ainuõündinud Poeg, oli üks igawese Isaga, üks loomuses, ijeloomus ja ettemõtetes — ainus olemus ter-

wes taewaruumis, kes wõis oja wõtta kõikideft Jumala nõupidamistest ja ettemõtetest. Kristuse läbi töötas Jumal kõikide taewalikkude olemuste loomises. „Sest tema läbi on kõik loodud, mis taewaste sees ja mis maa peal on, mis nähtaw ja mis nägemata on, olgu aujärjed, olgu walitjused, olgu wõrktiriigid, olgu wallad“*) ja Kristusele nagu ka Isale oli terwe taewas uftaw ja sõnakuu-letik.

Et armastuse käjuseadus Jumala walitjuse aluspõhi oli, olenes kõikide loodud olemuste õndjus nende täielikust kooskõlast tema õigluse suurte põhjõpetustega. Jumal nõudis kõikidelt oma loodasjadelt armastuse teenistust — kumardust, mis tuleb ühest tema ijeloomu mõistusepäraseft austamisest. Sunnitud uftawus ei meeldi temale, ja tema annab kõikidele tahtmise wabaduse, et nad teda wabatahtlikult teeniwad.

Siiski oli üks, kes paremaks pidas seda wabadust pahurpidi pöördada. Pätt sai oma algatuse tema juureft, keda Kristuse järele kõige enam Jumalast oli austatud, ja kes taewa elanikkude hulgas wõimu ja au poolest kõige kõrgemal seisis. Enne oma langemist oli Lutsifer esimene katwateft ingliteft, püha ja plekita: „Mõnda ütleb Isjand Jehoowa: Sina oled see, kes kõikkugu wara kinni paneb pitseriga, ja oled täis tarkust, ja koguni ilus.“ „Sa olid kui Kerub, kes wõitud, ja äralepitamise kaant kattis, ja ma olen sind pannud Jumala püha mäe peale, et sa tuliste kiwide seas kõndisid. Sa olid ilmalaitmata oma teede peal sest päewast, kui sind loodi, seni kui kõwerust su seest leiti.“

Lutsifer oleks wõinud, armastatuna ja austatuna kõikideft inglite jalkadest, jääda Jumala lugupidamisesse ja tarwitada kõiki oma kõrgeid waimuandeid teiste õnnistuseks ja oma Looja austamiseks. Aga, nagu prohwet meile ütleb: „Ju jüda on ülbeks saanud ju ilu läbi, ja oled oma tarkuse ära rikkunud oma paistuse pärast.“ Wähe haawal lasi Lutsifer eneses üles tõusta kalduwust eneseilendusele. Jumal noomis teda: „Et ja oma jüdant arwad kui Jumala jüdant.“ „Sina mõtlesid omas jüdames...: Ma tahan — üle Jumala tähtede... oma aujärje tõsta ja istuda koguduse mäe peal põhja pool.“ „Ma tahan üles minna kõrgema paksu pilwe waika, ja ennaft kõige kõrge-

*) Kol. 1, 16.

ma jarnatsjeks teha." Selleasemel, et katsuda Jumalat tema loodasjade poolehoidmises ja armastuses üle kõige ilendada, oli Dutsiferi püüdmine nende teenistust ja kumardust iseenele jaoks võita. Ja himustades au, mida igawene Jsa oma Poja vastu oli üles näidanud, püüdis see inglite würst omandada võimu, mille tarwitamiseks ainult Kristusel õigus oli.

Terwe taewas oli rõõmu leidnud sellest, et vastu peegeldada Dooja au ja kiidelda tema õigusest. Ja kuna Jumalat sel wiisil austati, oli taewas ainult rõõm ja rahu walitjunud. Kuid nüüd segas üks lahkheli taewalikkude kottukõla. Enese ilendus ja nende teenistus, kes Dooja eestawale wastupidised on, äratasid palju eelaimdufi nende meektes, kelle kõige juurem rõõm oli Jumalat ülistada. Taewalikud wäehulgad kogunesid kokku, et Dutsiferi hea nõu läbi enda poole võita. Jumala Poeg esitas temale Dooja suurust, heldust ja õiglust ja tema käskude püha ja muutmata loomust. Jumal ise olewat taewa seaduse ja korra fiske toonud, ja Dutsifer, sellest eranedes, jaoks oma Doojat teotama ja iseennast hukatusse tõukama. Kuid lõpmata armastuses ja halastuses antud hoiatus äratas ainult wastupanekut; Dutsifer lasi end fadestusest Kristuse vastu juhtida ja jai ainult jeda kindlamaks oma otsuses.

Tema enese au uhkus äratas igatjust ülemwalituse järele. Dutsifer ei hinnanud tema vastu ülesnäidatud auawaldusi Jumala andena ja need ei äratanud temas mingit tänulikku meelt Dooja vastu. Tema hooples oma iludusega ja ülewa kohaga ja püüdis saada ühetaoliselt Jumalaga. Taewalikud wäehulgad armastasid ja austasid teda. Inglid leidsid rõõmu tema kästusid teostada, ja tema oli, enam kui nemad kõik tarkuse ja auga kaetud. Siiski oli Jumala Poeg taewa üleüldiselt tunnistatud würst, võimu ja ülemuse poolest ühetaoline Jaga. Kõigist Jumala nõupidamisest mõttis Kristus osa, millewastu Dutsiferil ei lubatud jumalikkudes nõudes osaline olla. „Misparast“, nii küsis endalt see wägew ingel, „peaks Kristusel ülemwalitus olema? Miks austatakse teda sel wiisil enam kui Dutsiferi?“

Mahajättes oma seisukoha Jumala otskoheses läheduses, läks Dutsifer rahulolematuse waimu inglite hulka külmama. Tehes oma tööd saladuse fatte all ja warjates tükk aega oma õiget eesihiti Jumala vastu ülesnäidatud arfartuse lähe all, püüdis tema taewalikke olewusi juhtivate käskude vastu rahulolematust äratada. Tema tõendas, et need panewat peale tarbetuid kitsendusi. Tema andis mõista, et kuna nende loomused pühad olewat, peaksid inglid oma eneste waba tahtmise ettekirjutustele sõnakuulelikud olema. Tema töötas selles fihis, et võita kaastundmust iseenele kohta, esitades asja nii, otseski oleks Jumal temaga

seeläbi, et ta Kristuse vastu kõige kõrgemat au on üles näidanud, ülekohtuselt ümber käinud. Tema tõendas, et tema, otfides suuremat võimu ja au, mitte ei püüa iseeneilendust waid wabadust kõidide taewa elanikkudele, et nad sel teel mõitfid jõuda ühte olemasolu kõrgemasse seisukorda.

Jumal kannatas oma suures halastuses kaua Dutsiferiga. Teda ei kõugatud kohe tema kõrgelt seisukohalt, peale selle kui ta esimest korda oli lastnud rahulolematuse waimu üles tõusta, isegi siis mitte, kui ta oma wale nõudmised ustawate inglite ette pani. Teda salliti taewas kaua. Jlla ja jälle pakuti temale patukahetsuse ja sõnakuulmise tingimisel andeksandmist. Tehti niisuguseid jõupingutusi, nagu neid ainult lõpmata armastus ja tarkus võiwad wälja mõelda, et temale ta effitust näidata. Seni ei olnud taewas midagi rahulolematusest teatud. Dutsifer ise ei näinud esialgu mitte, kuhu teda ta kõrkus oli ajanud; tema ei mõistnud oma tunnete tõstet loomust. Kui aga temale tõeks tehti, et ta rahulolematuse põhjendamata on, tuli tema oma ülekohtu tundmisele ja mõistis, et Jumala nõudmised sellewastu õiged olewat ja ta pidawat neid terwe taewa ees õigetena tunnistama. Kui ta jeda oleks teinud, siis oleks ta mõib olla peastnud mitte üksnes iseennast, waid ka palju ingleid. Sel ajal ei olnud ta weel täiesti sõnakuulmata Jumala vastu. Kuigi ta oma seisukoha katwa inglina (Serubina) oli maha jätnud, siiski oleks teda, kui ta Jumala poole oleks pööranud, Dooja tarkust tunnistanud ja rahuldunud kohaga, mis temale Jumala juure plaani järele oleks antud, jälle oma ametisse mõidud asetada. Kuid uhkus talistas teda allaandmast. Ta kaitstes tangetaelselt oma enese ülespidamist, tõendades, et temal ei olewat tarwis kahetseda ja lastus täiesti juurde mõitlusesse oma Dooja vastu.

Kõik tema meisterliku waimu jõud pandi nüüd tegevusesse, et võita pettuse läbi inglite kaastundmust, kes tema käsu all olid olnud. Jsegi tõsiasi, et Kristus teda oli hoiatanud ja temale nõu annud, moomutati ära, et teetida tema äraandlikke eesihite. Neile, kellede armastusriikas usaldus neid kõige fudamlikumalt temaga oli ühendanud, oli saadan õelnud, et teda olewat ülekohtuselt hukka mõistetud, et tema seisukohta tähele ei panda ja tema wabadust kitsendamata. Kristuse sõnade moonutamisest läks ta üle kohustuse mitte-täitmisele ja otskohestele waledele ja süüdistas Jumala Poega kawatsuses, tahta teda alandada taewa elanikkude ees. Ka katsus ta esile tuua kunstlikku põnewust tema enese ja ustawate inglite wabel. Kõiki, keda ta ei mõinud effitada ja täiesti oma poole saada, süüdistas ta üksteisfuses taewalikkude olewuste huwide vastu.

(Järgneb.)

Tants kuradiga.

Keegi lõbustushimuline naisterahvas nägi fford unes, et ta tantsis kuradiga. Unes olnud tema jube tantsukaaslane, kes olnud riietatud peene fawaleerina, päris meeldiw jeltfiline. Kui sama naisterahwas kõsifeltmõtkejate inimestega kõnelusesse sattus, ja kui kõneaine wahest igawese elu küsimuse juure kaldus, siis naeris ta pilkawalt elu lõpu küsimuse üle, weldes, et tema on sõlminud sõprusfidemed kuradiga ja tahab temaga tantsida ka pürgus. Nõnda möödusid aastad. Näidi pallidel ja tantsiti. Megamiši kadus ilu, juuksed muutusid halliks, saabus wanadus ja surmatund. Kuid see tund kujunes piinarikkaks. Maine wiistles woodis siia ja sinna, nagu oli walust moonduinud. Ta peitis oma näo padjasse ja tegi kätega framplikke liigutusi. Juureswiibijaid waldas õudsus ja nad küsijid jurijalt, mis on tema arufordse kannatuse põhjuseks. Sellele küsimusele andis ta wastuseks, et kurat seisab woodi jalutsis ja teeb näomoonutusi ning tõmbab teda käega. Kuradi nagu olewat nii hirmus, et ta ei suutwat seda kannatada wälja. Kõhkunud ilma näol, suri ta wiimaks. Nõnda lõppes tants kuradiga.

„Kuradit ei märka inimesed kunagi, isegi siis, kui ta on kufil,“ ütles Gõthe. Suure luuletaja sõnad on tõde! Kõik pole mitte ainult luuletus. Tantsitakse kuradiga, ilma et märgataks tema faju, sest ta tuleb tšilindris ja frakis. Ta liigub hurrifugujena paremas jeltskonnas ja tunneb ka wäga hästi peeneid kombeid. Ta on kawaler, aga mängib ka teiji õst, nagu nõuawad seda asjaolud. Ta muudab oma wärwi nagu kamilion. Juba Paradiis ei olnud saatan enda, waid mao kujul. Kurat kardab, et teda ära tuntakse. Mastatuhandeid on ta end igasuguste warjunimede taha peitnud ja nende all tegutsenud. Minult ajad on muutunud. Megamiši on pürguwürstiga wennastatud ja tänapäew seisawad miljonid temaga heal jalal. Ta näib nagu muutunud olewat. Teda küpsitatakse jchokolaadist ja maalitakse postkaartidele. Nga maiusainete ja kirjutusarwete waateaknaid ehivad alati tolinad kuradid. Teda fingitakse armistele tuttawatele ja sõpradele, temaga rõõmustatakse wäikeid lapsi ja teda kasutatakse õnnejoowi-kaartide ehteks. Kurat on saanud mänguasjaks ja talle meeldib see. Teadus on temalt sarwed ära wõtnud ja uskmatus raudhargi; kumst on talle narrimütši pähe pannud. Nõnda on ta saanud hädaohutuks ja maitseb täielikke kodanikuõiguseid, ja kus on rõõmu ning lusti, seal asub ka kurat. Tema majesteet, kurat, on saanud inimestega sinasõbraks. Mitte küll enda alanduse, waid kawaluse pärast.

Kas ei tõenda artilli algul saanud läbielu, et kurat on suur piinaja? Kõigepealt tantsib ta ini-

mestega ja kui see seisab hufatuse äärel, siis wiibib ta tema surmawoodi juures. Kui inimestel enam tema käest pääsu pole, wõtab ta maski eest ära ja näitab oma tõelist loomu.

Et on ka inimesi, keda on wallutanud pürguwaim, on kurb, aga see on kõsiasj. Sarnased inimesed on rõhkem kuradid, kui inimesed. Need on kõige ehtsamad saadanawaimu kehastajad. Veel palju hirmsam lugu on aga nendega, kes on temaga sõprusfidemeid sõlminud. Sõda kui ta ei laie enam ohwrit oma käest ja maski eest ära wõtab.

Sul wast, armas lugeja, pole niisuguseid unenägusid olnud. Sa näed und süütuist asjadest. Ja see on õige asi. Terwed inimesed ei näe mitte wäga palju und. Nga kuidas on lugu eluga? Wõib olla on fogu ju elu tants kuradiga? Sa naerad. Nga on ju ka teised naernud, kuna nad ise on surimas hädaohus wiibinud. Ma ei usu mitte, et sa oled kaardipaneja, ka ei usu ma, et sa tegutsed waimude wäljakutsumisega. Need on inimesed, kes osalt teadlikult kurjade waimudega mängiwad ja nende poolt wastawal määral tawu saawad. Need on jaadana pruudid. Sellest kõigist oled sina findlasti waba ja ei usu sarnastesse rumalustesse. Kuid ma pean kriipsutama alla, et kurat mängib ka veel teiji õst.

Rogu ajalik elu oma askeldustega sarnaneb pürgulikule maskipeole. Kas pole mitte kõik inimesed maskeeritud? Palju inimesi oled ja näinud, kes paistawad läbi? Ja kas pole ja ise mitte maskeeritud? Mina tõenäoliselt ise ka, aga ma tahan maskid maha kiskuda. Waata, kes on ju kaaslane. Sa nimetad teda wõib-olla, omaks meheks, ja selle kohta ei wõi keegi etteheiteid teha. Kuid kas oled ja mõelnud, kuhu on teie tants teid wiinud? On teie abielu õige abielu? Waata kui paljud abielubaarid lähewad lahku üksiteiest. Sinu oma ei läbe veel wõib olla ainult laste tõttu wõi hoiawad teid koos ärihuwid. Wõib-olla katkeb see hõde homme. Ja kui mitte, siis saabub ometi ford päew, kus kõik maiesid sidemed lõpewad, päew, mil kõik katted langewad. Kes on siis sinu kaaslane? On ta Jumala käskjalg wõi kuradi wahemees? Piia juba tänapäew näofatte alla waadata.

Ja kuidas on sõprusfega? Sõdas jääb sajait sõbrast alles ainult üks. Sa oled juba oma elus mõningaid pettumusi tunda saanud ja ka tulewikus ei jää need tulemata. Miks lõpewad mõned armulood enesetapmise wõi mõrtsukatõõga? Oh, see pärast, et inimesed kannawad maski. Wähemalt üks oli kurat, kuigi hoolikalt riietatud, ja mõnikord olid nad mõlemad need.

Keegi kõrges poliitikas pole lugu teistfugune. Kas pole diplomaadid kõik näitlejad? Warju nime,

teistjuguale näo näitamine on kõrgem kunst diplomaatias. Kogu maailma ajalugu on rajatud walele ja ebaaususele. Igatahes on härrad õppinud ausaid nägusid ette tegema. Mitte asjatult pole rahwasteliidu maja kometimajaga wõrreldud. Ja näitlejaille maksetakse head taju, nagu igal pool ja alati. Paljud lawatüfid on juba lawalt läbi: rahwõlmimise tragöödia — sõjamihkamise komöödia — sõjakaotamise mäng merejõudude wähenemine jne. Peaktwaatajad on osalt naernud ja osalt nutnud. Misjuguine on wiimne lawatüff? Pansuroopa on lawastusel. Kus. Peab ainult teadma, et tehakse teatrit. Warjusid ei tohi mitte tõelikkusega ära wähetada. Diplomaatide wiimne sõna on mõõk. Algab kuradi-tants ja pörgu würstid peawad oma meeskut pidu. Sõjad maa peal on pörguriigi peod. Kui sõda on lõppenud, siis jaamad kõik inimesed aru, et see oli tants kuradiga. Wastitufusega juletakse filmad tema näo moonutuste eest. Aga see ei wälta kaua, kui tants algab jälle uuesti.

Nõnda on see kõigil aladel: seltskonnas, ärielus, mõnikord kohtuhojas ja wähest iiegi kirjikus. Nagal pool näideldakse enam-wähem. Keegi ei tea, kes on teine.

Kristus on annud pühades asjades näitlemisele nimeks filmafirjalikkus, kui ta ütleb: „Säda teile, teie kirjatumdjad ja wariseerid, teie filmafirjateenrid.“ See on õige nimetus pühadele kometitegijatele. Nõnda oli siis näitlemine kantud ka pühadesse asjadesse. See oli sügawaim languse aste. Preestrid polnud enam Sumala teenrid, waid kuradi admokaadid. Enesest mõista, on niijugune pettus kõige täielikum. Seepärast oli siis jaadana kindlamaks asukohaks tempel. Ma tean, et wale on saanud nii armjaks, et ei tohita enam tõtt öelda. Armastatakse maski — maskipidu, tantsu, kus teist ei tunta — iiegi siis, kui see oleks ka pörgu-würst ise. End petetakse meeleldi.

Petmine sarnaneb aga pimedusele, mis põgeneb valguse eest. Petmisel pole igawest elu. Mii tuleb kord päew, mil igakuks näeb ja peab ära tundma, kes on see, kes sinu käte wahel hõljus? Sinu mees — sinu naine, — sinu sõber — sinu töökaaslane — sinu ärisõber — sinu parteijuhht — sinu preester? Mõttele sellele naisterahwale tema surmatuul.

M. Wegener.

Kristus meie õigus.

Sagedasti wõib näha kohtuhoonetel naiste kuju kinniseotud filmadega, kes hoiab kaalusid iihes ja mõõka teises käes. See kuju kõneleb selgelt keelt ja tahab öelda, et selle katuse all mõistetakse kõigile iihesuguselt õigust, waatamata iifiku seisukohal. Minult niijugusel maal, kus käiakse õigluse järele, wõib elada au.

Maailma Looja on kõigile arukatele olemustele kõikumatu seaduse teinud. See kujutab ka samal ajal Sumala loomu; sest Sumal nõuab oma alamaist ainult seda, mis ta ise ära proovinud. Meed maailmad, mis patu mõju alt wabad on, wõiwad olla täiesti sõnakuulelikud, ja poleks inimene mitte pattu teinud, siis oleks see olema ka temal võimalik. Kuid üleastumisega on temalt wõetud see wõim, nagu Simsonilgi: tal oli suur jõud niikaua, kui ta oli sõnakuulelik. Ehk küll inimene on patu tõttu nõrgestatud, et seaduse nõuete järele käia, sellega pole aga kaotatud seadus.

Wõib-olla wõib seda näite waral selgitada: Zaleukus, keegi kuningas wanas Sofrieris Mammaalias, andis seaduse, mille üleastumise eest karistati mõlemi filma wäljapihkimisega. Miiud juhatus aga nii, et tema enda poeg astus sellest seadusest üle. Armastus oma poja wastu astus raskesse mõitlusesse tema kohtuniku kohusega, sest sama suur, kui oli armastus poja wastu, oli ka austus püha seaduse wastu. Siiski leidis ta wiimaks iihes pääsetee. Ta lastis endal iihes filma ja pojalt samuti iihes filma wälja pista. Selle armas-

tusteo mõju oli wäga suur. Kodanikud nägid seaduse pühadust ja tõsidust ning hindasid kõrgelt oma kuningat. Mii jagedasti, kui poeg oma isa nägi, mõtles ta sellele suurele armastusele ja iihetlasi ka oma üleastumise tagajärjele. — Oieks wõinud öelda: „Seadus ja truudus on iihsteiist kohanud, õiglus ja rahu on iihsteiist juudelnud.“ Nõnda on Sumal teinud ka meiega. Armastusest langenud maailma wastu andis ta oma poja, „et käju õigus pidi täiesti sündima meie sees, kes meie ei käi liha järele, waid waimu järele.“ (Röm. 8, 4.) Üleastumine seadusest, ja peafski see olema ainult iihk patt, nõuab surma, „aga surma astel, on patt ja patu wägi on käsk.“ 1. Kor. 15, 56. Et sellest karistusest pääseda, peab inimene püüdma uuestisünni läbi pattudest lahti saada, seeläbi pääseb ta Sumala riiki, sest meil on eestkoitja Isa juures.“ (1. Joh. 2, 1.)

Kuuba saarel olid omal ajal pärismaalased mäsju tõstnud oma hispaanlastest käskijate wastu. Iihk madrus, kes oli iihisriikides elanud, kelle wananemad inglased, asus parajasti saarel ja tema wastu tõsteti süüdistus, et ta on toetanud mäsfuliisi ning ta wangistati pikema jututa. Ehk küll süüitõendus ei leitud, mõisteti ta siiski surma. Inglise ja Ameerika konsulid mõtsid asja tõsiselt käjile. Nad olid weendunud madruse süütuses ja oma walitjaste nimel nõudsid nad tema wabastamist: Hispaania ametnikud tõrkusid aga kangekaelselt. Surmaotsuse täidejaatmise hommikul wiidi wang

mäesalga saatel huffamisepaigale ja määrati kindlaks sõdureid, kes pidid ta lastma maha. Mõlemad konsulid olid ka ilmunud ja nad avaldasid veel energilist protesti. See lihtati aga külmalt tagasi. Wang olla surma mõistetud ja ta pidawat jurema. — Suba oli antud käst püsse lastewalmis tõsta, weel üks minut ja oleks tulnud kästlus tuleandmiseks. Siis kargas Inglise konsul härra Ramsden ette, wõttis oma kuninganna lipu ja määsis madruse sellesse. . . Ameerika konsul järgnes tema eeskujule, kusjuures ta samuti oma riigi lipuga madruse kattis.

„Mu härrad,“ ütles härra Ramsden, „ma ei wõi waadata pealt, kuidas tapetakse süütu inimest. Tahate teie tema elu wõtta, siis haawate meie rahwast, kelle lippu meie kanname.“ Hispaania ohwitserid said aru seisukorra tõsidusest ja lastsid wangi wabaks.

Sgat inimest, kes pole warjul Kristuses, ähwardab hädaoht. Tema üle on tehtud surmaotsus, ja ta pole mitte süütuks hukatusse määratud, waid ta on tõepoolest igaweses surmas süüdi. Aga kui patune oma kaotatud seisukorrast aru saab ja ujus Jeesuse juure lähleb, siis tõstab see waele wärisema patuse siidame kohale oma werega imbunud lipu ja surmale määratud isik on päästetud. Laul 60, 6.

Pihalt ja mitte uuestisiindinud inimene arwab, et ta on isenesest küllalt hea. Tark usu mees ütleb: „Sga mehe wiis on tema meelest õige; aga Jehoowa arwab siidamed ära.“ Sp. I. 21, 2. „Sugu on, mis puhas on omast meelest ja siiski omast roojast pole ära pestud.“ Sp. I. 30, 12.

See pime, enesekindel seisukord tõukab moodsa inimese hukatusse. Ta peab jõudma nii kaugele, et ta tunneb ära oma kurwa seisukorra; ta peab end tõesti ümbermuutma. Alles siis võib teda awitada. Meil on waja ainult Peetrusele mõelda, kui ta ütles: „Tšand, ma olen sinuga walmis wangi, kui ka surma minema.“ Kui wähe tundis ta oma siidant, et ta teda hädaohu filmapilgul ära salgas.

Keegi wäike tiitarlaps tunneb Peetruses ära tema jüngri ja juhü sõdurite tähelepanu sellesse, siis kaotab ta pinna jalge alt ja salgab ära oma õpetaja. Kes aga lord libedale teele sattunud, jätub pea ka suurematesse küsatustesse. Nõnda oli lugu ka Peetrusega. Tuleb teine ja finnitab sama, mis tiitarlapski. Peetrus wastab firudes, et siin on tegemist wahetamisega, et kõik on ainult eesküts. Waene Peetrus, kui kaugele oled sa jõudnud! Müüid waatab aga Ennisteqija temale. Peetrus ei suuda enam kauem wälja kannatada. Ta lähleb wälja õue, kus ta võib oma Jumalaga ühfinda olla. Seal puistab ta oma siidame wälja. Ta oli õppinud iseennast tundma. Tšenda tundmine on juurimaks wooruseks, sest siis võib Jumal mõjuwalt awitada. Tšrael pidi 40 aastat kõrbes rändama, et enesetundmisele tulla 5. Moos. 8, 2.

Õigeksjaamine usu läbi.

Tnimene, kes tunneb, et ta on teinud ülekohtu ja on sellepärast kadunud, waatab ümber, kuidas end päästa. Keegi peab tulema, et kahju heaks teha. Kristus on seepärast neile, kelle waim on rusutud, õiguseks. Jef. 66, 2; 1. Kor. 1, 30. Tema ühfinda võib öelda: „Wõtte roojased riided tema seljast ära! Waata, ma olen ju ülekohtu sinult ära wõtnud ja sind uute riietega ehtinud.“ Saf. 3, 4. Kõneluses Nikodeemusega nimetab Jeesus seda „weest ja waimust siindimiseks“, teistjaguisel teel on wõimata Jumalariiki pääseda. See nõuab kogu inimese ümbermuutmist. Tõeline usk on täiesti siidame asi. Nõnda õigeks mõistetud võib öelda: „Ma tean, mida ma usun.“ Rahutusse siidamesse on asunud siidamerahu.

Pühitus.

Õigeksjaamisega on pühitsemine lähedalt seotud. Paljudel on sellesst kõrgeist seisukohast wale arusaamine; nad mõtlewad, et nad siis enam pattu ei tee. Piüha kiri õpetab aga meile, et pühitus tõe sees kaswamist tähendab. Nõnda mõistis seda ka Paulus, kui ta kirjutas: „Et meil müüid niijugused töötused on mu armsad, siis tehkem endid kõigist liha ja waimu roojusest puhtaks ja lõpetagem pühitsemist Jumala kartuses.“ 2. Kor. 7, 1.

Kes Jumalast on walgustatud jaanud, ei tohi mitte rahul olla ja mõelda, et tema ülesanne on müüid teostatud, ehk lõpetatud. Jumal ei näita mitte kõike walguist inimesele korraga, waid wõtub uue inimese töötamise alla, näitab temale uusi tõdesid, et teda sellega tema uss proowida. „Käi minu palge ees ja ole täiesti waga,“ on öeldud usklikutele.

Sõnakulmine.

Wanas ristikoguduses õpetati, et tuleb wana patune tee maha jätta, sõnakulmelik olla ja uut ettekirjutatud teed mööda käia. Sgal pool, kus asutati kogudused ewangeeliumi läbi, polnud apostlid sellega rahul, et inimesed andeksandmist olid saanud, waid piüüdsid seda õpetust tõsijelt ellu wiia: „Tänu Jumalale, et teie patu iulased olite; aga siidamest olete selle õpetuse sõna kuulnud, kelle tähe peale teid on juhutatud. Room. 6, 17. „Teie olete wõõraist jumalast pööranud Jumala poole, et teie pidite elawat ja tõst Jumalat teenima.“ 1. Tes. 1, 9.

Tõe ewangeeliumi üleschitamijega lõpu ajal saab jälle Jumalale sõnakulmine ja tema käskude järele elamine Jumala koguduse iseloonustawamaks jooneks. Tõdenewad sõnad, mis ustaw Tunnistaja ütelnud: „Siin on need, kes Jumala käsiõnu ja Jeesuse usku peawad.“

See ei saa neile ka raske olema, sest nemad on Jumala armust õndiaks saanud ja õigele on ju rõõmuks, seda teha, mis kohus on. Sp. I. 21, 15.

J. T. Voettjer.

Waremed kõnelewad

Meie tuleme ja lähme ilma erandita. Sünnis ja surmas oleme kõik ühesugused. Nende kahe meie olemasolu ajajärgude wahel on kuni lõpp. See on ainult tulek ja minek. Mis kunagi inimesed ehitanud, sellest pole jäänud järele midagi. Nii kõrgel, kui ka inimjulguse lainel löönud — on nad murdunud selle kõikumatu ilmaseaduse taljude wastu.

Uga inimesed pole lastanud omi käsi langeda. Nad on kogunud head ja kurja wastawalt sellele, mis nad küllanud. Nad on pannud omad käed juure tähtsatele toimingutele ja on olnud uhked suurte tegude üle. Nad on ehitanud kindlustused merede wastu. Ujuwad paleed on neist piki ja põiki läbi sõitnud. Nad on sundinud mägesid oma jalge ette, awanud maapõue, et tema warandustega rikastuda, ja krooninud ennast õhukuningaks.

Kuid siiski on inimesed nagu weetilgad meres. Häda, kui häwitawad wood üle wiljarikaste wäljade tungiwad, sest et taewaluugid on awanemud ja õnnistawa wihma asemel häwituse maa peale saanud! Häda, kui tormid üle keerutawad! Häda, kui päikese kõrwetaw kuumus maapinna kuumatab ja laminiid meerema paneb! Kui aga maa krampi-des wõhiseb ja wärihiseb, kui ta oma suu awab, et surma küllwata wõi elu häwitada, siis tuhat korda häda.

Nagu inimene ise, nii kaowad ka tema tööd. Nende waremed jääwad püsima uutesse aegadesse — manifestatena jutlustajatena, hoiatawatena walwuritena. Inimene peab end alaliselt kaitsma oma languse ja hukkamise wastu ning on määratud aeglasele surmale oma edusammude pärast. Jah, tema tapab end oma tööde läbi. Mis mõiks olla tal küllalt õnnistuseks, on tal ühtlasi ka needuseks.

Rahwad ja riigid tekivad ja kaowad. Nad on nagu merelained, mis tõusewad ja langewad. Ühe tõus on teise langus. Ajalikul wõimul pole püsivust. See ei muutu kunagi. Tekivad rahwad, siis tuleb nende õitseage, seejärel langus ja kadu. Nastaaegade ringkõik tuleb palju kordi tagasi. Uus elu toob wanale kustumise ja surma. Sünnid toob endaga kaasa walusid.

Näskelt lasub kõigi maiste puudulikkus meie peal. Seepärast igatsleme me kuldseid aegu. Me tunneme oma seltskonna ja riigitorra puuduseid ja püüame neist üle saada. Kas ei wõi me mitte olla teel kõrguste poole? Kas ei saanud meie läbikäidud ringid igawesti ülestõuswatele spiraalidele, mis wastawalt meie tänapäewa ruttamise ajajärgule ülalpool wäiksemaks jääwad? Kas pole me barbaaruse tsivilisatsioonini tõusnud? Kas ei wõi me enam kõrgemale tõusta? Ebu — see on enesepeetus, meelitaw wale! Meie toidame aju ja laseme südamel kuumuda. Kelle tõttu jääme igapäe-

Täiuse waga

waga waelemaks. Meie teeme tegemist ainult maiste, kuid mitte taewaste asjadega. Meie peame kõik seda, mida näeme ja käega katsuda mõistele, tõeliseks. Oma hinge oleme aga jätnud kängu, sest et meie pole tahtnud sellega tegemist teha, et nägematu ilma warandusi tunda ja neid wastu võtta. Sellega on meie saatuse õfustatud.

Ust Sunalaste, lunastuse ja igawesje ellu, on elule sama tarwilik, nagu walgus, õht ja weel. See on tõelise tsivilisatsiooni aluseks. Hinge hooletu

Tiiruse wareded.

waga waejemaks. Meie teeme tegemist ainult maiste, kuid mitte taewaste asjadega. Meie peame kõiki seda, mida näeme ja käega katsuda wõime, töölikkujeks. Oma hinge oleme aga jätnud kängu, sest et meie pole tahtnud sellega tegemist teha, et nägematu ilma warandusi tunda ja neid vastu wõtta. Sellega on meie saatus otustatud.

Uit Jumalasse, lumastusse ja igawesse ellu, on elule sama tarwilik, nagu walguis, õhk ja weis. See on tööliste hõwilisatsooni aluseks. Hinge hooletu

jätmine wiib tagasi barbaarsusele. Suitsewad wabrikuforjtnad, rattad, müra ja kõra teewad keldad kihid masin-inimesteks. Teised langewad jälle elumaitsemise pärast. Mees ei armasta enam abikaasat, waid naist. Abielumaine wiikab oma ihusugu. Nõnda sureb meie põlv, mitte ainult hingeliselt, waid ka kehaliselt.

Meie kessel seisawad kadunud hülgeaja tunnis-
jad, mis köidawad tänapäewa huvireisijaid.
Ed ajaloolised mälestusmärgid näitawad, et ferd

waremed.

Kas kuuleme seda ?

elajid uhked rahwad täis julgust ja ettevõtlikku waimu. Siiski wananesid nad ja astujid ajaloo näitelawalt kõrwale. Nende efinemisel oli lõpp. Kui meie Jumala peale ei mõtle, siis on ka meie osa peagi läbi.

Kas me mõtleme tema peale? Uis ewangeeliumi Jumalasse pole mitte laiade hullkade asi. Laiad hulggd jääwad Jumalale wõõraks. Kuid igal pool on olemas heafüdamlikke inimesi, kel on hea tahtmine, nagu seda nõuab Pühawaim. Küll kuulutatakse ewangeeliumi kõigile, kuid on väga wähe neid, kes seda enesepäästmiseks wastu wõtawad. Elu ja surma waheldumine pole mitte igawene. Tal oli algus ja talle tuleb ka lõpp; see on nii tõsi nagu Looja on olemas.

Wõrutawalt kõlawad apostel Peetruse sõnad meie päewil.

„Ja seda peate teie kõige esiti teadma, et wiimaseil päewil tulewad pilkajad, kes oma eneste hinude järele elawad, ja ütlewad: Kus on tema tulemise tõotus? Sest sestajast, kui wanemad magama läinud maailmast ära, jääb kõik nõnda, kui loomise algusest on olnud. Aga neil, kes seda arwawad, on see teadmata, et taewad wanast olnud, ja maa weest ja wee sees ühes seisnud Jumala sõna läbi; seepärast on maailm, mis siis oli, weega ära uputatud ja huffa läinud. Aga taewad ja maa, mis niilid on, on jellesama sõna läbi tallele pandud, ja hoitakse neid tule tarwis kohtu jumalakartmata inimeste hukatuse päewani. Aga see üks asi ärgu olgu mitte teadmata, minu armjad, et üks päew Issanda juures on kui tuhat aastat, ja tuhat aastat kui üks päew (2. Peetr. 90,4). Issand ei wiivita mitte tõotust, (nõnda kui mõned seda wiivituseks peawad) waid tema on pika meelega meie wastu, ja ei taha mitte, et mõned peawad huffa minema, waid et kõik peawad meeleparandamise kätte jaama. Aga Issanda päew tuleb kui waras öösel, millal taewad raskumisega peawad huffa minema, ja ilmalikud asjad ära põlema ja lõppema, ja maa ja teod mis seal sees on, peawad ära põlema.“ (2. Peetr. 2, 3—10 jalm.). Jumal häwitab praeguse aja ilmaforra nii põhjalikult ära, nii et üegi waremeid ei jää järele uueks, õndjuse ajaks. See on Pühakirja õpetus. Pole mingit tõtt kiriku isade poolt jutustawast muinaslugudes tuhande-aastajest rahuriigist siin maapeal. On maksew ainult ewangelistlik „kes tahab...“ „Sa pead!“ See pole mitte selle Jumala mõttes, kes armastuse teeneid soowib. Kes tahab, selle asetab Jumal oma armuriiki ja tulewasse Paradiisi, mis siin maa peal uuesti tekib. Kes ei taha, jääb surma.

„Waata, Jumala telf on inimeste juures, ja tema tahab nende juures kui telgi sees elada.“

jätmine wiib tagasi barbaarjusele. Suitsewad wabrikuforstnad, rattad, müra ja käre teewad lehad kihid masin-inimesteks. Teised langewad jälle elumaitsemise pärast. Mees ei armasta enam abikaasat, waid naist. Abielumaine wiikab oma ihu jugu. Nõnda sureb meie põlv, mitte ainult hingeliselt, waid ka kehaliselt.

Meie keskel seisawad kadunud hülgeaja tunnis-
jad, mis kõidawad tänapäewa huiwireisijaid.
ed ajaloolised mälestusmärgid näitawad, et lord

Inimsoo hauataewajad.

Maailma rahwad jaatfid oma juhid maailma konverentfile. Ükski riik polnud wälja jäänud, sest walitses jügaw rahu, ja õiglane sõprus ning kaastunne üksteise wastu. Sellel konverentsil räägiti, mida tundis igaiüks oma südames. Ühtki sõna aga ei kuulnud sõja wäewähendusest, ei peetud ainuüksi kõnet kõlblugetusest ja korterikrüüsit, ei töötatud wälja mingit kawa, kuidas kõige mõjuwamalt wõidelda sõja wastu kirjanduses ja kunstis. Ei olnud walelusi, kõnelahinguid ega tüliüid.

Nastate eest, kui inimsoo pödes hädaohtlikku kriisi, ja olles raskest palawikust põrutatud ning sammus nähtawalt langusele, mõjutati juhid jüga-waile tegudele kaasa. Nad pidid tegema jügawad walurikkad jisselõited, et inimsoo, mis raskest kõwes maemes, terweks teha. Mürgid wõeti inimkehast wälja, ühtki miljatera ei pruulitud enam õlles ega weiniks, ükski tubakataim ei kaswanud miljariffamail põldudel ja waata, maa andis milja kõigile. Üskmatus, wiha, kahtlus ja kõik pahed, mis olid tunginud inimjüdamesse, puistati laiali ja nende asemel ajus üsk. Ükski riigimees ei septsenud intriige teiste wastu ja mõjus hea eesküuga lepita-walt oma rahwale.

Siis hakkas inimsoo jälle tugewnema. Üskmatus palawik oli kadunud, huffiwate harjumuste haamad olid kinni kaswanud. Ja nii kinnitajid nüüd tema esitajad maade head käekäiku.

On waewalt tarwilik öelda, et see kirjeldus on luulekujutus. Julgeim ja ebatõeliseim luulekujutus. On juhtunud juba, et luulekujutusi, mis oli omal ajal niisugune, muutus aja jookjul tõelikkuseks. Paljuid suuri leidure peeti omal ajal fanatistideks. Meie eelpool toodud kirjeldus ei käitu aga kunagi nii kawa, kui elab inimsoo maapeal. Rahwaste tiilid, wõitlused ja terawad wastolud, mille all kannatab inimsoo, jääwad piisima, sest et inimsoo pehmen-dab nende mõjusid, mitte aga ei wõitle nende põhjustega ega piüia neid kaotada.

Ja sellepärast, et olewik on nii rikas jügawaist, hädaohtlikest iga liiki pahedest, oleks tarwilik olema nende põhjuseid otsida ja neid awalikuks teha. Tar-wilise fundi-waks käikus on hädaohtu enne ära hoida.

Teadmine, et inimsoo on hädas ja hädaohus, et on olemas palju asju, mis õõnestawad elu, on üldiselt teatawaks saanud. Uimastawate mürtide wastu wõideldakse ja neid asetatakse riiklise keelu alla, üskitud maad keelawad ära alkoholi, kui rahwakuutaja, termishoidlikud muendused kantakse rahwa selka ja ehitatakse paiste kõlblugetuse ja pahede wastu. Kuid kui wähe kasu on kõigist neist piüideist. Keeludest ja seadustest astutakse üle ja juu-

red pahed teewad edasi oma häwitustööd inimsoo keskkel.

Pahesid ei saa mitte ära ajada, jeni kui inimesed on nende orjad. Pahed warastawad kafi-nalt elult ära tema riided, nii et igal pool, kus nad mõjul on, kannatab kasiin mooruslik elu ja külmetak.

Misjüguust keelt räägimad statistilised armud kõigi maailma pahede häwitawast mõjust inimsoole. Seal ilmub õudustäratam sõjawägi! Saadana sõjawägi, millega ta ajab inimesi hukatusse. Pikka-de ridadena maršiwad nad, inimsoo pahad waimud hauataewajad, igajugune kõlblugetus ja julmus, walelikkus, toorus, forratus ja fergemeelus.

Meie näeme suuri kahjusid, mis nad teewad. Pole ainuist kohta, mida nad jätafid kõrwale. Inim-jüud nõrgenewad, tema närwid wapustuwad, ta kaotab kõblilise puhtuse tunde, tema waim läheb nüriks, ta ei juuda mõelda enam mõistlikult ja kõik läheb allamäge. Perekonnaelu puruneb ja kannatab. Rahulolematus ja karsitus, ärritawus ja wihkawus lewinewad ning teewad lodewaks tarwili ku ühtluse sideme. Nõnda õõnestawad pahed ifka rohkem kõike elu ja korda alt ära.

Pole mitte küllalt, kaitsejõisukorras olemisest nende pahede wastu, waid nende põhjustele tuleb kallale astuda, hurnawad idud tulewad kaotada. Ükski keeld ei saa peatada neid hauataewajaid. Inimene peab pöörama selja neile pahedele. Pea-paheks on kannatus, mille jüle kõiki pahesid kannab. Üskmatus, mis käib wõidurikkalt läbi maailma, on kõigi pattude kogusumma. Ja patt on see, mis wiib inimesi hukatusse.

Kui omapärane see on, et inimsoo hingetuks jääb hirmust, kui tuleb maawärijemine, uputus, tulekahi wõi mingi muu suurem õnnetus. Aga kui fergesti waatab ta pattudele. Kuid ometi on patu-elu suurem ja hirmsam, kui mingi õnnetus, sest patt häwitab kogu maailma. Kes suudab julgeda filmad nende tagajärgede eest, mis ta teeb, kes ei pane mitte tähele, kui palju hädasid ja wiletjusi toob ta endaga kaasa. Aga inimesed julewad omad filmad, et jeda mitte näha. Nad ei taha näha, et mitte eneste peale kaewata oma üskmatusse pärast. Nad tunnewad, et oma pattudele selja pööramisel peawad loobuma kõigist harjumustest, mis nende üle walit-jewad.

Nõnda teeb üskmatus maailmas wabalt oma häwitustööd ja on kõbliliseks hauataewajaks. Ainult usule ei saa ta teha midagi. See on tema tugewam wastane. Ja kes seisab usus Jumalas, see tugewneb, see wõib pääseda oma kurjema waen-lase eest.

Miks peame Jumala käskusid pidama?

Et patu mõiste avalikuks jaab käsu läbi, seepärast võtavad nimekristlised ka käsuvastaste seisukoha. Nendele on käsupidamine „julase iffeks“ ja seepärast tulevad nad otsejärele, et patt on maailma tulnud käsu olemise läbi ja ei mitte inimese süü pärast. Aga Paulus ütleb: „Sest lihameel on surm, — seepärast, et lihameel on waen Jumala vastu, sest tema ei heida Jumala käsu alla, sest ei tema võigi heita“. Rooma 7, 8. Mõnda siis, kes käsuvastaste seisukoha võtmisel endal arvab õiguse olevat, ei mõista, et ta vajab enne süüdame poolest ümbermuutmist. Paulus ei ütle mitte, et üks waimulik inimene on Jumala käskusid pidades „julase iffe“ all, waid ümberpöördukt — lihalik meel on just selles olukorras, et ta on käsuwastane ja tõrgub Jumala käskusid käitumast. Kes Jumala tahtmist ei tee, võib hüüda: „Issand, Issand“, võib enda arwates temaga „süüta ja juua“, aga süüta ütleb Kristus: „Ma ei ole teid iial tunnud“.

Minult patustele iffeks.

Et oma lihalikke mõtlemisi kaitsta, tunakse ette harilikult Gal. 5,1, kus on öelnud: „Seiske nüüd wabaduses, miska Kristus meid on wabaks teinud ja ärge laske endid mitte julase iffesse panna“. Minult need, kellel Jumala käskude pidamine wastumeelt on, need leiawad selles „julase iffe“. Harilik inimese loomus on „waen Jumala vastu“. Meie loomulikud kalduwused, tõbud ja fired — need on aegjad, mis meid Jumalast eemaldawad.

Pandagu tähele, milliseid terawaid ütelsi tarwitab apostel: „Lihameel on waen Jumala vastu“. See ei ole mitte ainult wastumeelusus, waid waen, wiha ja mäis; see ei ole mitte hukkasaatem, waid hukkumine, mitte ülekohtune waid ülekohus. Ümberpöörmata süda on pehlik, täiesti hõel ja patune, ta on kurjuse ja kadetuse põhjus, ta taganeb ära Jehoowa käskude õpetustest, on „waen Jumala vastu“ ja wihtab kõike, mis on jumalik, ilus ja ülew.

Nii sügawale on inimene langenud, ja kurnem on see, et ta mitte üffi jõuetu pole end sellest olukorrast päästma, waid tema mõistus on nii tumes-
tatud, et ta ei suuda aru saada, mis on patt, ei mõista enda seisukorda ja ei awalda tõstist loowi patust wabanemiseks. „Nemad on kõik kõrwale läinud, nemad on ühtlasi kõlwatumaks saanud, ei ole jeda, kes head teeb, ei ole ühtainustki.“ Rooma 3, 12. Patt ja wihtamine on armastuse asemel astunud, mis kord inimest Jumalaga ühendab. Patt on selle põhjusel, et inimene armastab ja ka wihtab Jumalat. Jumal on ka aidanud Kristuse läbi jeda

wihawaenu kaotada ja nüüd peab wihawaenu olema ainult saatana vastu. (1. Mooses 3, 15).

Evangeelium võib wihawaenu Jumalaga lõpetada. Selle mõjul uuendatud süda ei ole enam Jumala vastu, waid waenus saatana ja patu vastu; ning teeb häameelega Jumala tahtmist tema käsu järele. Armastus mõjutab selleks ja nii on ikka Jeesuse sõnad makswad: „Kui teie mind armastate, siis pidage minu käsu sõnad!“ Joh. 14, 15.

Kui inimene sellest armastusest pole äratuht saanud, siis on temale Jumala tahtmine, mis ilmutatud künnes käsus, koormaks ja „julase iffeks“. Seepärast manitseb apostel: „Seiske nüüd wabaduses ja ärge laske endid mitte jälle julase iffesse panna.“ See wabadus ei luba mitte Jumala käskusid halvaks pidada ja neist üleastuda, waid see wabadus seisab selles, et Jumala armastus ilmub südamesse ja teeb inimese wabaks, nii et ta võib rõõmuga ja kõigest omaist meelest Jumala tahtmist täita.

Patule järnud.

Kui me aimame, kui pehlik on inimese süda, siis saame ka aru Pauluse sõnade tähendust: „Seiske nüüd wabaduses ja ärge laske endid mitte julase iffesse panna“. Mitte ainult täiskaswanud inimesed, waid ka lapsed ema rinnal on juba patuste kalduwustega. Me mõtleme küll, et wäikesed lapsed on wabad patu süüist, sest et nad pole weel käsu üleastunud, kuid sel kaswatusteadlasel on õigus, kui ta ütleb: „Kuba noort rinda rõhub raske kivi“.

Mõned arwawad, et laps paha järele aimab, sest et ta eeskujut omaks võtab. Ometi pole see alati nii. Üht last võib kaswatada niiklilmawaateli-
ses ümbruses, kus teda õpetatakse palwetes, waimulikkudes lauludes, hoides kõige eest, mis näitab paha eeskujut, aga temast ei saa süüist mitte korralikku, aujat ja jumalafartlikku inimest. Ja kui nõnda kaswatatud inimene hukatuse tee pääle ei ole läinud, siis on see seepärast, et Jumala arm on teda kõlbawaks teinud. On häid wanemaid, kellel süüsti on üleannetunud lapsed. Paljud lapsed, kes on illeskaswanud korralikus ümbruses ja pühitsusele juhtiwates mõjudes, anduvad kergemeelusele ja jumalajalgamisele. Mõnda on siis patu põhjusel laps paha loomus ja ei mitte järeleaimamise tung.

Ma olen kuulnud, et noored krokodilid, nii pea kui nad munast wälja tulnud, juba saagi kallale tormamiseks seisangu võtawad, ilma et neile jeda õpetatud oleks. Me teame, et noorelt taltjutatud

lõwidel jüski kiffja loomus alles jääb ja kui neid wabaduſe laſta, ſiis ſaawad nad lohe murdjaisk. Nii on ka inimene patuſe loomusega.

Ühaliſ inimene on Jumala waenlane. Lõwi on ka magades lõwi. Madu mõib lillilehtede all uinuda, nii et laps teda jääb ſilitada tohib, aga tema loomus ei ole veel ſellega muutunud. Peegeltaſjel merepinnal on järgmil ſel hetkel torm ja häwitatus, kõue kargatuseid on ifka waljud kohapääal. kuigi me eemal waewalt kuuleme. Ja patu meeles peitub ka wiha, mäſs, omakaſu püüid, mis ainult armastuſe läbi kaſ kiffendatud wõi hoopis äraſaotatud ſaawad. See armastuſ tuleb Jeesuſeſt Kriſtuſeſt, kui ta inimese ſiidames aſet leiab. Jumaliſ armastuſ walitſeb ſiis kired ja inimene on waba waenuſt ja wihtamiſeſt. Temal on üſimad püüded — Jumala tahtmiſt kõigeſt omaſt ſiidameſt täita. Tal on oſa jumaliſuſt loomuſeſt ja „ei laſe end mitte ſulake ifke alla panna“.

Käſjud täidetakſe armastuſe läbi.

Pauluſ tahtis meid õpetada, et me mitte Jeesandat Kriſtuſt tema troonilt ära ei tõukakſ ja ſellelega waldaawat armastuſt ei kaotakſ ja nii ſulake ifke alla ei ſaakſ. Me peame kindlaſti wabaduſt nõudma ja ſee on andumine Jumalale. Sellele aſjaolule põhjendades, tegi Jeesuſ aruſaadawakſ,

et Jumala tahtmiſe järele elamine, ehk tema käſu pidamine on wõimalik armastuſe wäe läbi. Mat. 22, 36—40.

Inimese meeluſus on Jumala waſtane. Tema mõiſtuſ on tumeſtatud ja ſee peab Jumala ſuure armastuſe läbi ümbermuudetama. Harilikult me wõime pahu aſju fergemini meeles pidada, kui häid. Meie kalduwuseid on ära rifutud, ſeſt me oleme maiſed olewuseid ja ſeda rohkem, kui me tohime olla. Meie meeled on ühenduſes enam loodaſjadega, kui Loojaga. Meie ettekujutuſed, oſuſtuſed ja ſiidametunnikuſtus on tumeſtatud ja õnniſtuſt wõib kätte ſaada ainult ſiis, kui me armastuſt, mis ülewal tuleb, omas ſiidames mõjuda laſeme. Kui jellel armastuſel meis ülewõim on, ſiis on Jumala tahtmiſe järgi elamine jelle tõendusekſ, „ſiis on armastuſ käſutäitmine“. Rooma 13, 10.

Nõnda on armastuſ tõuſejõuſ käſu järele elamiſele. Kui Jeesuſe armastuſ meie elu waldaab, ſiis ei ole käſ, milles Jumal oma tahtmiſt awaldanud, enam „ſulake ifketeſ“, ſiis ütleme Kriſtuſega: „Ma tahan hääl meelel teha ſinu meele päraſt, mu Jumal ja mu ſiidame põhjaſ on ſu käſu õpetuſ!“ Laul 40, 9. Ja me ütleme ka Lauljaga: „Kui wäga armastan mina ſu käſuõpetuſt! Nga wäew mõtlen ma ſeda järele“. Laul 119, 97. Kui Kriſtuſ ſiidames aſet leiab, ſiis ei wõta inimene ial Jumala käſu waſtaliſt ſeiſukohta.

Kodufoldel.

Öma märgitud piibel.

E. E. Taylor.

„Oh ei, armas wend, meil on nüüd uus käſ ja oleme ſelle all,“ ütles härra Spaulding.

„Seda olen ma korduvalt kuulnud,“ waſtas jelle peale härra Gregory, „ma tahakſ jelles ſiiski täieſti weenduda kui nõrgal aluſel ſee ütluſus ſeiſab ja eneſe waſtu räägib. Kas Jeesuſ ei ſeletanud mäejuſtuſes küllalt täielikult künne käſu pühaduſt? Lugege Mat. 5, 17, 18, ja ſeal näete ſeda ſelgeſti. Kas ei ole ka Pauluſ jumaliſul juhatuſel küllalt tõendanud, et uſk käſu ſinmitab? Lugege Room. 3, 31. Ja ſiis kuulge mis ütleb Sakobuſ; keſ iſegi kuwendat ja ſeiſmendat käſu kirjeldab, et näidata, miſuſuſt käſu ta mõtleb ja ſeda ſellelega ühenduſes oſe „kuninglikuſ käſuſ“, ja „wabaduſe käſuſ“ nimetab, mille järele ka lõpuks inimeſte peale kohut mõiſtetakſe. Jak. 2, 8—12. Armas wend, ſee „uus käſ“, milleſt te räägite, on ju need künne ſõna, mis on uuendatud Kriſtuſe elu ja wäe läbi. Ja ſee wana käſ, mis uuendatud ſai, ſiſaldab ka hingamiſepäewa ja ükſki ei wõi jelle eeſt põgeneda. Öns ſee teile ſelge?

„Minu armas ſõber,“ ütles härra Spaulding kõſijelt, „kui te jellele ſeiſukohale aſute, ſiis peate meie pühapäewa pühitſemiſe ära lõpetama; ſeſt jelles ei ole mingit kahtluſt, et laupäew on nädala ſeiſmes päew ja tulekſ ka käſu järele kindlaſt pidada. Minuſ tee ſeiſmendat päewat lahtiaamimekſ olekſ kõigepealt käſuſt wabaneda.“

„Et aga ſeiſmes päew, mis meil täna on, ja ma päew olekſ, mis juba algufeſt tunti, ſelgub eſitekſ künne käſu ſiſuſt ja teiſekſ jelle päewa alalhoidumiſeſt Siinailt kuni tänapäewani. Seda käſu ei wõi waleſti mõiſta. Seal on öeldud: „Seiſmes päew on hingamiſe päew . . . ſeſt künne päewaga on Jehoowa taewa ja maa teinud . . . ja hingakſ ſeiſmendamal päewal, ſeepäraſt õnniſtas Jehoowa hingamiſe päewa ja pühitſes ſeda.“ Teiſte ſõnadega on ſeiſmes päew, milleſt räägib ka käſ, ja ma päew nädalaſ, mida Jumal loomiſes pühitſes. See on ſelge kui päew. Teie ja mina ning iga teine aruſaaja inimene teab, et Nuuda rahwaſ nädaliſt ajajaotamiſt Siinailt kuni tänapäewani on äärmijelt kinni pidanud ja ka täna veel Siinai ſeiſmendat päewa peab. Selles arwuſ ei ole ühtki päewa kadunud.“

„Lubage mind teie tähelepäevu ühe teise tõstiasjale juhtida, mida ära salata ei või: Jeesus Kristus pidas nädala seitsemendat päeva oma terve eluaja niisama kui juudidki.

Lugege Lmtk. 4, 16 ja teifi kirjakohti. Kui te kunagi ühte hingamisepäeva tahate pidada, siis peate kui tõsine kristlane jeda päeva pidama, mis tema pidas.“

„Teie lähete liiga kaugemale, mu wend,“ ütles härra Gregory, kellele liig piinlikuks läks, „ja ma ei ole kindel, kas te mulle ei tee weidi ülekohut. Ma loodan, et te teate, et kalender rohkem kui ükskord on muudetud ja selle parandusel jaid päewad kas wäljajäetud ehk juure pandud.“

„Wäga õige, kallid sõber, aga nädala ringkäit ei ole kunagi muudetud. See uus või Gregorianuse kalender 1582. aastast on künne päewa ette jõudnud ja neljapäewa 4. oktoobri järele järgnes reede 15. oktoober. Wenemaal oli alles hiljuti wana ajaarw, aga nädala päewad olid seal needfamad kui teistes maades. Rahtlemata on meie nädal oma seitseme päewaga muutmatult meie kätte jõudnud juba wanast ajast. Ma lugesin alles eile, et 160 wanast ja uuest keelest ja murratutest tunnewad 108 kätkest seitsemendat päewa „hingamisepäewa“ ehk samatähenduslise nime all, ja selle kirjutaja ütles, et nad kõik, tunnustawad wana- ja uueaja nädala päewade järjekorda“. Ta lisas veel juure, et see tõendab, kui täpselt meil sama nädalapäewade järjekord on, kui rahwuste tekkimise ajalgi. See on mulle wastuwaidlemata tõendusjeks. Üks hingamisepäewa-pühapäew on mõimatu.“

„Armsad wennad,“ ütles jutu wahele härra Mitchell, „teie olete müüid kindlasti minuga selles ühel nõul, et minu nõu, mis ma juba alguses andsin, wõhemalt hea arwamise jätab. Ma kordan weel, et see asjaolu on piinlik ja ma annan nõu, et wend Spaulding piüiaks homme selle peaasja juurest mõtteid ära juhtida ja ette tuua midagi wõhema tähtsusega. Meid waieluspunkte niisuguse haritud kuulajate ees kaitsta, kelle seas ka härra Anderson on, tähendab usuteaduse õnnetust wäljakutjuda.“

Peale selle, kui see hea nõu järgmise päewa siindmuse põhialusena jai wastu mõetud, lahkusid need kolm sõpra.

Kremust ja osawõttu ei puudunud, kui lähenes härra Spauldingilt määratud tunniaeg.

Üldijelt oletati, et hingamisepäewa küsimus põhjalikult läbi wõetakse ja härra Andersoni pandi põnewusega tähele, sest see oleks arusaamatu, kui ta härra Spauldingi tõendustele mitte wastu ei astuks.

Härra Andersonil oli aga hoopis teine mõte, sest ta ei tahtnud harilikult osawõtta niisugustest tüliküsimustest. Tema oli waielus piinlik, ja mõimalikult piüidis ta sellest mööda pääfeda.

„Minu kristlikud sõbrad,“ algas härra Spaulding, „ma olen kindlas weendumusjes, et mitmeid küsimusi, meie mitmesuguste usutunnistuste üle, kunagi ei wõi rahuldawalt wastata. Ma usun ka kindlasti, et see Sumala plaan ei olegi, nende peale wastust anda. Keegi ei wõi kindel olla, et tal õigus on. Kõik õpetused on ainult tingimisi õiged. Mis täna tõde, wõib homme ekfitus olla.“

„Hingamisepäewa küsimus on korraldamata usupetuspunkt. Üks usufelts wõtab ühe seisukohta, teine jälle teise. Muhameedlane peab reedet, juut ja adventistid laupäewa, fogu kristlik rahwas aga pühapäewa.“

„Muidugi on see meile kõigile teada, et see küsimus, misugust päewa keegi peab, mitte see kõige tähtsam ei ole, kuid palju enam see waim, kuidas jeda peetakse. Ma tahaks sellepärast weel öelda —“

„Wabandage härra Spaulding,“ (wahelerääkija oli lihtne, aga haritud wälimusjega mees, umbes 60 aastane, kes otse jutlustaja ees istus), „kas te jeda tõesti tõsijelt wõtate, et me uskuma peakime, kui oleks see teil ükskõik, kas me reedet wõi pühapäewa peame, — kui meil aga õige waim oleks? Kui ma ei ekfi, kuulsin ma eile teid ütlemat, et kui keegi seitsemendat päewa peaks, see oleks otseku kristuse ristilööja. Meie saime mulje, et ühe kindla päewa seisukoht, mis me peame, suure tähtsusega on, ja et teie meile täna tõendate, et see „seitsemenda päewa asi“, nii kui teie ütlesite, hoopis wäikeste tähtsusega olla.“

„See on enam kui õige, et te mulle lubate kõigi koosolijate pärast ühe küsimusega ekfineda.“

Kui ühel erilisel päewal tõesti tähtsust ei ole, kas ei peaks me laupäewa niisama rahupäewana pidama, kui me pühapäewa peame? Ma ei ole küll hingamisepäewa pidaja, aga ma armastan jeda auhuse põhimõtet.“

Härra Spaulding kõhles ja oli tuntuwalt jekaduses. Tema hästi kawatsetud kõrwalekaldumie joow ei õnnestanud. Sellest hoolimata katjus ta oma mõtet suure waewaga jatkata.

„Härra Spaulding, ma pean ühe wastuse juures pikemalt peatuma. Mul on selleks põhjust, millest teie ka teada tohite. Waewalt olete jeda unustanud, kui te mõne aasta eest Arkanjas minit ees kohtus olite ja ühe kaebuse sisje andsite ühe hingamisepäewa pidaja peale, kes pühapäewal oli harilikku tööd teinud. Teie haarajate endi kaaslastega kol korral kõigi abinõude järgi ja kaebalune jai siüidliselt tunnistatud. Te mäletate weel, et see waene mees, keda teie nii tagakiusasite, oli sunnitud mitmed kuud wangis istuma ja ainult sellepärast, et teie oma ieltjulistega kangekaelselt kinni pidasite otse endi rahupäewa pühadusest. Kas te selle õpetuse müüid ära heidate, mis te kol ajal heaks kiitsite?“

(Järgneb.)

Noorsoo osafond.

Tõelised nooruse ideaalid.

Kui inimene saab teadlikuks elu väärtuse juhtes, ja selle maailma asjad on talle pettumust valmistanud, siis on tulnud tund, mil ärkavad inimeses uinuvad algkujud või ideaalid. Seda nimetatakse ideaalide ärkamiseks.

See on õpetus ideede tõelikkusest kui igavestest mõistetest või Jumala mõtetest. Seda jõna võib ka teiste mõimliste kujutluste juures tarvitada. Siin on aga jutt ainult Jumala mõtete algkujust.

Kui kellegis noores inimühenduses Jumala mõte ärkab, siis astub ta jumalik ajujõud jumalikkude asjade järele tegevusse. Jumaluse mõte on kingitus. Kui mõtlemine oleks peaaegjalikult inimlik produkt, siis poleks olema ainult nõutud inimest. Jumal saab nõutule Jobile tema hädas ette küsimuse: „Kes on pannud tarkuse jiidame põhja? Ehk kes on annud meelega mõistuse?“ Job. 38, 36. Ja Jeesaja ütleb 55, 8: „Minu mõtted pole mitte teie mõtted... sest otsekui taevad kõrgemad on kui maa, on Jumala mõtted kõrgemad kui teie mõtted.“

Endapette ja eeskümmude tõttu tõusevad noorsoo ja ka inimeste keskel üldse hingewõitlused, mida inimeses asuwad jumalikud ajujõud esile kutsuwad. Need hingewõitlused kujundawad iga inimese toimingu aluse, moodustades sellest iseloomu. Jumalamõiste täiusest on lugematud algkujud inimese jiidamesse kujundatud, arwamatud on ka võitlused, rõõmud, kannatused ja piisad, milliseid põhjustawad meile mõtted Jumalast.

Mates sellest päewast, kui paradisi tõelikkus eeskümmude ja enesepette läbi kaduma läks, on inimene alatine sel mõõdul jumalaotsija, mil määral ta Jumalamõistest arusaamise poole püüab.

Raini ja Abeli kaudu tekkis esimene lõhe inimsoo esijade ilmawaadete wahel päale Paradiisi kaotuse. Kumbki neist nägi enda jumalamõiste tõelikkust oma ohwritoomises. Raini algkujuu wiis inimsoo häwinemisele.

Prohwet Daaniel kirjutab Dan. 7, 25 ja Paulus 2. Tejs. 2, 3, 4 Jumala mõistet lõpuajal Raini waimus. Iseloomu kujundamine hingewõitluse tõttu Jumala mõiste üle, on samane, nagu Raini juures: wastolu, endailendus ja sallimatus kuni oma wastase häwitamiseni oma algkujuu juhtimisel.

Kui nüüd noorusel pole mingit tõelist algkujuu eeskümmust, siis ei wõi inimsoo oma Jumala mõtete täitmist mitte loota. Luuletaja Schiller on omas luuletuses „Lootus“, annud waimule tiivad

ja kannab inimsoojuutluste täitumist üle hana wälja. Sellega on ta tabanud ehk idealismi waimu. Esimene, kes toimis nii, oli Abel. Esimeses Moosese raamatus 4, 8 loeme meie: „Kain rääkis oma wenna Abeligale“ jne. Selle järele mis waremalt olnud, ei wõinud wennad millestki muust rääkida, kui mõtetest Jumala üle. Kain Abel jäi oma Jumalamõtete juure ja Kain teadis oma waated õiged olewat, lõi ta oma wenna surmaks.

Nõnda lööwad ka tänapäewa inimesed oma mõtete läbiwiimisel üksteist surmaks.

Nõnda leiame Piibaskirjas rea inimesi, kes on elanud oma Jumala mõtte eeskujuu järele. Need isikud kihutawad veel tänapäew inimesi endid järele aimama. Teised jälle on heitatawaks eeskümmust järgnewaile põhwele. Noa, kes oma Jumala mõtete järele ehitas 120 aastat laewa, et puudikkuse ilmaist tõelikkuse riiki pääseda; Abram, kes jätab maha oma kodumaa ja isamaja; Jsaak, keda wiiafsse nagu jäära ohwerdantsele, Jakob, kes enesepette ja eeskümmude tõttu oma Jumala mõtteist mitte ei loobu, kuni ta 145 aastase raugana oma Jumala leidis ja kui ta oma lastelastele annab oma testamendi edasi sõnadega: „Jumal, kelle silma ees mu wanemad Abraam ja Jsaak on kõndinud, Jumal, kes on mind toitnud, sest ajast, kui ma olen olnud tänapäewani; ingel, kes mind päästnud kõigest kurjast, õnnistagu neid poisse.“ 1. Moos. 48, 15, 16. Et Abraami ja Jsaaki Jumalale lähemale jõuda, wõitles ta oma elus. Sel põhjusel sai ta nime Israhel, i. o. „Jumalaga wõitleja“. See wõitlus oma Jumala mõtete ümber muutis tema iseloomu täiesti.

Mooses — wõimsaim jumalaotsija. Kui palju kannatas tema Jumala ja oma rahwa pärast. Schiller nimetab Moosese tegutsemist tähelepanuwäärsemaks kogu maailma ajalooks. Mooset, Moosua, Gideon, Simson ja Daawet olid ka Jumalaotsijad samas mõttes. Apostlid ja suur hulk Kristuse jälelajaid on oma samasuguse idealismiga maailmale suurt kinninud. Kui kurb on aga olnud jumala-mõte Raini, Gesawi, Sauli, Abahi, Belsatjari, Neero, paawstide ja kõigi maailmawallitajate ning maailmaurijate taolistel waimulastel algusest kuni meie ajani.

Kõikide nende keskest tõuseb aga oma idealismiga taewani Naatsareti Jeesus Joan. 1, 51. Tema esimese wäljenduse Jumala mõtete üle leiame Luuka 2, 49: „Eks teie ei teadnud, et ma ses pean olema, mis minu Isa pärast on.“ Sõnades „ma pean“ on tema elu A ja D wäljendatud, et oma taewase Isa algkujuu ehk eeskujuu kujundada.

Mõnda võis ta oma maile elu lõpul oma Isale öelda:

„Mina olen jind austanud ma peal: mina olen oma töö lõpetanud, mis ja mulle oled annud, et ma pidin tegema. Ja nüüd austa mind sina, Isa, enese juures auga, mis mul oli sinu juures, enne kui maailm oli.“ Joh. 17. 4. 5.

Piibel kasvatusjuhtnõrina.

Iska ja jälle leiame nüüd ajakirjades ja ajalehtedes kirjutusi kasvatusel. Mitmete eriteadlaste, kui ka võhikute poolt võetakse seisukoht usuõpetuse õpetamise vastu koolides ja kasvatusasutustes. Laialdastes ringfondades kasvatakse waadet, et piiblitugude õpetamine on noorjoo kasvatamisele väga kahjulik. Seepärast nõuavad mõned usuõpetuse kõrvaldamist täiesti, teised jälle selle tugevat piiramist, või jälle ainult wana testamendi kõrvaldamist. Seda piiblitugude meeleolu leidub kõigi kristlikkude rahwaste keskel ja suuremais kogudustes; filmatorikaw on aga, et piiblitugudeid pole kufagil mujal nii arwurikkad ega nii liialdatud nõudmistega, kui protestantlikes kogudustes. Poleks mitte raske olewat selles mõttes wäljawõtteid ajakirjadest ja ajalehtedest tuua. Siiski ei hakka ma selleks siin ruumi kulutama. Lugupeetud lugeja võib neid ise ajalehtedest küllalt leida. Kuuna ma juft ajalehed kõrvaldada panin kus olid äärmiselt halwafspanewad märkused wana testamendi isikute üle, siis tunnen ma enese hirmunud olewat selle tähtja küsimuse kohta sõna wõtma.

Ülalnimetatud lehe kirjutaja, nagu paljud teisedki, on arwanifel, et wana testament pole muud midagi, kui raamat Juudi jumalate ja kangelaste üle, nagu jeda on igal rahwal. Oma arwustustes wana testamendi kujude üle, on jarnased piiblitugudest ühel arwanifel, et wana testamendi lugudest ei õhku muud midagi wastu, kui Juudi omakafupüüdlif waim. Mõndanimetatud „piiblitugumused“ olewat meie waimule wõõrad ja kahjulifud ning seepärast peaks kaduma nende õpetamine koolidest. Selle asemel tuleks seada aga kasvatusel aluseks omad jumalate ja kangelaste lood. Lugejal pole aga mitte raske tõde ära tunda ja õiget otust anda.

Kõigepealt peab tähendama, et kõigi rahwaste kangelaskogude taga seisab teatud määrat tõtt ja neis on teatud määrat kõlblik-kaswatuslikku wäärtust. Kes kahtleb selles, on piiratud mõistusega inimene. Mõte aga, et kangelaskogud asetada koolides wana wõi koguni uue testamendi asemel, on suur rahwa pimestamine. Waatame siis piiblitugujid. Abraam, Zoofep, Elias ja kõik prohwetid on kujud, mille juuruse kõrwal kasvatuwad kõik inimluule kujud. Nad on nagu elutud nifud. Piibel ei taha maalida kangelasi. Tema isikute sõnad näitawad waimu juurust. Neil piibli kangelaskuju-

del on olemas kõik inimlik. Nende puudujed on kirjeldatud täiesti awameelselt. Jakobit, ihe rahwa eijija, kirjeldatakse kui oma isa ja wenna petjat. Seda tema nõrka ja madalat külge ei walgita mitte tema wõrratu hingelise kangelaskoguse kõrwal. Samuti jünneb ka Abrahamiga, Laawetiga, Salomoniga ja kõigi prohwetite ning apostlitega. Ihegi rahwa enesetunne, jannuti ka juutide oma, ei lubaks, ei tahaks omi kangelasi nii kujutada. Kõigi nende kujude kirjeldamisel puuduwad ilustused ja liialdused. Nad on toodud wälja nagu nad tõepoolest olid. See näitab, et see pole inimluule, waid jumaliku kirjutaja tõelise awameelsus.

Kui meie asjale kõlblikes mõttes waatame, siis ei saa ihegi rahwa kangelaskogujid piibli-kogudega kõrvalti seada. Kas muinas-kogude kangelaste õppimisel on ligikaudugi niipalju kasvatuslikku wäärtust, nagu näitab jeda patriarkide, prohwetite, apostlite ja Jeesuse elu? Arwustajad peawad Jeesust juudi jumalaskogude muinas-koolijeks kujuts. Kuid mis-koguse muinas-kangelasega saab Jeesust kõrvalti? Üks ainus Jeesuse ütles kaalub kõik kangelaskogud üles. Kellega wõikime meie Abrahami, Jakobit, Zoofepit ja Eliat kõrvalti? Mida wõiksid meie noored inimesed kangelaskogudest kõlblikes juhtes õppida? Minult jeda, kuidas nad üks-teist wihkafid, wõitlefid taga ajafid ja tapfid. Kuidagi neis leidub ka mõni tõeterake, kas peawad nad siis piibli asemel astuma?

Abraamist õpime me aga, et ta uskus täiesti Jumalat ja oli nõus uju tõttu ihegi oma ainjat poega ohwerdama. Jakob on juurepärane näide selleks, kuidas omale jeesmiist puhtust jaada. Kuidas oma kättemafsihimulist wenda talljutada. Zoofepist õpime kannatust, trundust, puhtust ja leplikkust. Jeesus ületab aga kõik, jekt et ta saab kõigi inimeste teenriks ja näitab oma eluga, et maailma teenides, jures ja andestades võib wõita.

Piibel wõib jeda, kes tema järele käib, läbi roheliste aafade, toredate orgude, weerikkamate allikate ja õitewate aedade; tema teeb meile tuttawaks tõelised juured inimesed. Kõik, mis inimese kätewõim loonud, kasvatab nende kõrwal.

Peab siin juures aga tähendama, et muinas-kogudeks peetaw wana testament ammu enne kuulutas, millal jünneb Jeesus, kuidas ta tegutseb, jureb, andestab, wõidab — ja kohut mõistab. Pea-aeu kõik uue testamendi sündmused on wana testamendi ennustuste täitumine. Mis-kogune juurepärane kooskõlastumine! On see siis muinas-kogu? Juba see ühinda annab piibli kogudele aufoha maailma-kirjanduse keskel.

Wõrutaw traagika seisab selles et protestandid jellest juurepäraste raamatust ifka kaugemale ja kaugemale pöörawad. Pole ime kui mulle keegi protestantlik talumees kinnitas: „Piibel on kahjulik, mitte kasulik. Luterus oleks teinud paremini, kui poleks jeda mitte tõlkinud.“

Mõnda kõnelewad tänapäew protestandid. Selle

juure ei jää aga nad seisma, waid ütlevad jama hingetõmbega: „Meil pole enam tarwis waimulikke.“ Kes jarnast seemet külvab, see peab jeda lõikama, mis ta on külvanud. Juba rahwakoolides kaswatatakse wäikesteid nii, et piibel on nende silmis wäärtusetu. Selle külwi wili ei jää tulemata. Kes külvab tuult, see lõikab tormi.

Igakuks peab pidama meeles, et igawene õndjus on tähtsam kui kõik muu maailmas. Tuleb teenida ainult truult Jumalat. Luterus ise aga ütles, et pole ühtki raamatut, mis oleks selgemini kirjutatud kui piibel. See on kõigi teiste raamatute seas nagu päike kõigi teiste walguiste kõrwal. Ara lasse end sellest eemale juhtida. Näige temas ja siis olete mõitnud.“

Kui protestandid peafiid aga jeda isaliku nõuannet silmis. Nad ei saa sellest enam tänapäew aru. Nad on Jumala sõna wastu üfiskõiksed. Peab tähendama, et suurem osa protestante on uinunud waimuliku unne ja nad ei ärka enne, kui on juba hilja.

Samal ajal, kui protestandid piiblit enam tähele ei pane, hakkawad tuhanded teda armastama ja tõe eest mõitlema. Kui protestandid ei hinda jeda kallist sõna, siis leidub teisi, kes jeda teewad. Ja nii lähewad täide Pauluse sõnad: „Ja pöörawad kõrwad ära tõe poolt ja heidawad tühjade jutude poole.“ Meie ütleme aga: piibakiri on ja jääb kõige paremaks kaswatusabinõuks nii kodus kui fooris.

Kewad ja nooruspõlv.

Kewad looduses ja noorusaeg inimelus on kõige ilusamad, mis on Looja inimesele kinkinud. Kuidas röömustab inimese jüda, kui jälle kewad päikene oma soojendawad kiired alla saadab ja talwe lahkuma sunnib. Kuidas tärkab kogu looduses uus elu ja kuidas elustab see inimest uuesti. Ja nagu inimene röömustab ilusa kewadlooduse üle, nõnda röömustab teda ka laps, kes selge, rõõmsa pilguga süütult maailmasse waatab, ja noore inimese üle, kes kindla sihiga elust läbi läheb. Jah, kui juurepärane on kewad looduses ja kewad inimese elus!

Minu ees seisab awatud piibel ja minu pilk langeb 90 laulule. Siin räägib Mooses kõigist maisete asjade ajalikkusest ja elusüügist. Tahaksin juhtida tähelepanu 14. salmisse. Seal on loen ma: „Täida meid warajalt oma heldusega, siis tahame rõõmsasti laulda ja röömustada kõige oma eluaja.“ Mitte wanaduses, mitte elu kesktes, ei „wara“ peab truu, igawene Jumal oma tööd meie kesktes tegema. See, minu armas noorus, on meie juur

eesõigus. Noorusaeg on meie elu külviaeg. Kuisel ajal head seemet külvata, siis toob see ka hea lõikuse. Seepärast ütleb Mooses: „Täida meid warakult oma heldusega.“ Ei ole midagi kenamat, kui juba warajases nooruses Jumala armu tunda. Jeesus ja tema sõnad on meie suurim wara. Tunne me teda juba warajast noorusest, siis tohime me oodata, et ta ka jääb hilisemal ajal meie truuts juhiks. Ja ühel päewal heidame meie selle ära, mis „lapselik“ oli ja meie muutune tema armust mõttikumaks ja seega ka sjemiselt kindlaks (1. Kor. 13, 11). Snnis on see, kes juba elufewadel võib näha Kristuse heldust. Sel on tulewasteks aegadeks õige juun ja eesmärk.

Uga Mooses ei räägi mitte üffi ajast, millal tahab Issand teha oma töö meie juures, waid ka jeda wiisi, kuidas see peab sündima: „Täida meid warakult oma heldusega.“ Eks ole imekena, et Jumal omi lapsi ka aegadel, mil maailm puudust, häda ja wiletjust kannatab oma heldusega täidab. Poleks Jeesuse jüingrid ka olnud warandusega inimesed, siis ei oleks nemad mõinud tunnistada: „Tema heldusest oleme meie kõik mõitnud armu armu pärast.“ See eesõigus on meil ka tänapäew weel; tema on see, kes võib meie puudust mitmel teel kõrvaldada. Uga mida rohkem Issand meie süda ja meeli täita tahab, jeda enam peame meie tühjaks saama, tühjaks ilmalikudest, maistest asjadest, et jääks ruumi Jumala mõjudele meie elus.

Kui meie warajast noorusest tohime loota Jumala armu küllusele. Kui see imekena Jumala külvufewadel meie südamesse on tunginud — siis tohime ka loota, et need õnnistust-toomad jõud mõjuwad kogu meie elu läbi. Misiki ei wõi meid sellest armust lahutada, Jeesuse käte wahelt. lahti fiskuda, kui ainult meie eneste walik.

Jääb see teadmise meisse kogu meie eluajaks, siis on meil lõepoolt põhjust röömsasti laulda ja röömustada kõige oma eluaja. Ja siis waatame edasi igawese kewade poole, kus pole enam kannatust, haigust, surma, puudust ega wiletjust. Seepärast, oh noorus, röömusta oma õitseajal tänutundes oma Looja wastu! Röömusta, et ja juba wara wõid tundma hakata tema heldust! Röömusta, et ja juba warakult Kristuses ja tema sõnas oled leidnud kõige kallima, mis võib jind õnnelikult teha — lootuse igawesele kewadele.

„L. S.“ tellijatele.

Et erawäljaanne: „Meie Aastafada“ tellijatele lähe „L. S.“ nr. eest kättesaadeti, siis ilmub täesolew „L. S.“ nr. kassinumbrina.

Toimetus.

Üffit nr. 20 senti.

Wäljaandja: G. P. Udow. R. Gesti Liit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Amanda Nuga'le, Merepuestee nr. 14-a Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Merepuestee nr. 14-a, Tallinnas.

Tegetwad kaastõõlised: E. Niskar; Ed. Mägi; Ed. Mey.

Tallinna Gesti Kirjastus-Õhlfuse trükitoda, Piff t. 2 1930.